

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
OCAK 2026 - SAYI 209

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim MURAT SAFRAN - MELİH GÖKCE
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x y / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

B

inlerce yıllık geçmişe sahip Bitlis, Selçuklu'dan Osmanlılara uzanan pek çok medeniyetin izlerini barındıran taşları, kubbeleri ve kaleleriyle âdeta yaşayan açık hava müzesidir. Bitlis'i gezerken Selçuklu'nun nefesini, Osmanlı'nın kudretini her adımda

hissetmek mümkündür. Tarih boyunca ana ticaret yolları üzerinde yer alması da şehre ayrı bir değer ve canlılık kazandırmıştır.

Bitlis'in asıl değeri ise manevî mirasında saklı. Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) mihmandarı olan Hz. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin (r.a.) küçük kardeşi Feyzullah el-Ensârî (r.a.) Hazretleri'nin türbesinin bu topraklarda bulunması, Bitlis'i manevî bakımdan müstesna bir konuma taşımıştır. Zira burası, cihad yolunda önemli bir durak olmuştur. Feyzullah el-Ensârî (r.a.) Hazretleri, Anadolu'nun İslâm ile müşerref olma mücadelesinde şehit düşmüş ve Bitlis'e defnedilmiştir. Bu mübarek hatıra, şehrin sahabe izleriyle bereketlenmiş diyar olduğunu her daim hatırlatır bize.

Bununla birlikte Bitlis, medreseleri ve yetiştirdiği âlimleriyle de bilinir. Bunların en meşhurlarından biri, Osmanlı ilim ve siyaset hayatında mühim bir yere sahip İdrîs-i Bitlisî'dir.

İşte bütün bu tarihî, manevî ve ilmi zenginliği bünyesinde barındıran Bitlis'i, kapağımıza taşıdık. Kadim şehri, bütün yönleriyle ele almaya çalıştık. İstifadeli okumalar diler, bu vesileyle Miraç Kandilinizi tebrik ederiz.

Not: 207. sayımızda (Kasım 2025), "Horasan'ın İncisi Merv" başlıklı yazımızda, Yusuf Hemedânî Hazretleri için şehven "Silsile-i Sadat'ın 9. Halkası" ve Abdülhalık Gucdüvânî Hazretleri için de "Silsile-i Sadat'ın 10. Halkası" yazılmıştır. Yusuf Hemedânî Hazretleri, Altun Silsile'nin 8. ve Abdülhalık Gucdüvânî Hazretleri de 9. halkasıdır. Düzeltir, özür dileriz.

4 OCAK 1799

DİVAN EDEBİYATI'NIN SON BÜYÜK ŞAİRİ ŞEYH GALİB VEFAT ETTİ

Divan Edebiyatı'nın son büyük şairi olarak kabul edilen ve sebk-i Hindî akımının önemli takipçilerinden Şeyh Galib, 42 yaşında vefat etti...

1757

İstanbul'da, Yenikapı Mevlevîhanesi yakınlarındaki bir evde dünyaya geldi. Asıl adı Mehmed Esad olan Şeyh Galib'in babası, Mevlevî Mustafa Reşid Efendi'dir.

1780

İlk eğitimini babasından alan Şeyh Galib, Galata Mevlevîhanesi'nin şeyhi Hüseyin Efendi'den de eğitim gördü. Arapçayı Hamdi Efendi'den, Farsçayı Hoca Neş'et'ten öğrendi.

1781

Henüz yirmi dört yaşındayken divanını tertip etti. Daha sonra yazdığı şiirlerle, eserini 5500 beyte kadar çıkardı.

1783

2041 beyitten müteşekkil "Hüsn ü Aşk" isimli eserini kaleme aldı.

1784

Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'nde bir müddet çalıştıktan sonra, Konya'ya gidip Mevlânâ Dergâhı'nda çileye girdi ve Çelebi Seyyid Ebûbekir Efendi'nin sohbetlerinde bulundu.

1790

Yûsuf Sîneçâk Efendi'nin eserinin şerhi olan "Şerh-i Cezîre-i Mesnevî"yi kaleme aldı. Bu, yazdığı tek mensur eser olması açısından da önem taşır.

1791

Galata Mevlevîhanesi şeyhliğine getirildi. Bu tayin vesilesiyle İlhamî mahlasıyla şiirler kaleme alan Sultan Üçüncü Selim'le dostlukları pekişti.

4 Ocak 1799

Devrinin en büyük ve Divan Edebiyatı'nın son büyük şairi olarak bilinen Şeyh Galib, geçirdiği bir hastalık sebebiyle genç yaşta vefat etti. Onun kullandığı dil ve terkipler, dönemine yeni bir soluk getirmişti. Başta Şevket-i Buhârî olmak üzere Fars ve Türk edebiyatlarında güçlü taraftarları bulunan sebk-i Hindî ekolünün en önemli takipçilerindendi.

OCAK'TA BAŞKA NE OLDU?

9
OCAK
1792

Osmanlı ile Rusya arasında Yaş Antlaşması imzalandı.

10
OCAK
1900

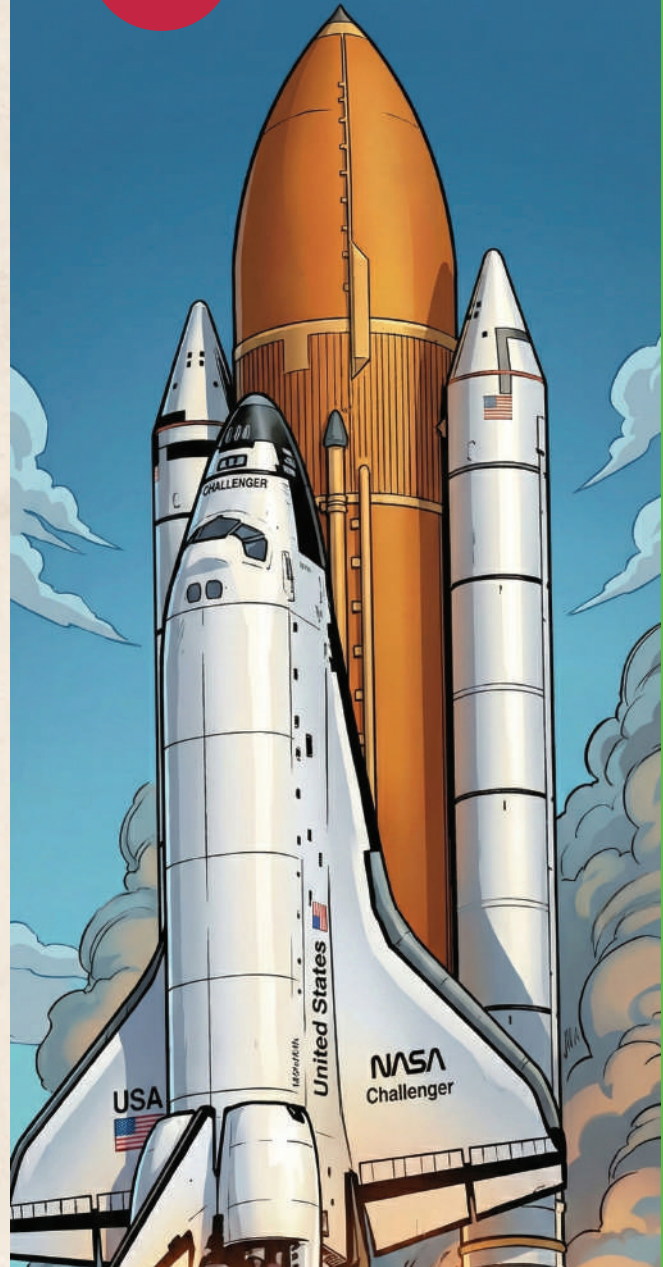
Dünya şampiyonu Pehlivan Kara Ahmet, Paris'te "Şampiyonlar Şampiyonu" ünvanını aldı.

11
OCAK
630

İslâm ordusu, Mekke-i Mükەرreme'yi fethetti.

28
OCAK
1986

Challenger Uzay Mekiği, havada infilak etti.

HERAKLİYUS'UN ELÇİSİ TEBÜK'TE

İbn-i Kesir-1373

İmam Ahmed bin Hanbel (rah.), İshak b. İsa kanalı ile Said bin Ebi Raşid'in şöyle dediğini rivayet eder:

“Kayser Herakliyas’un, Resûlullah’a (s.a.v.) elçi olarak gönderdiği Tenuhlu adamı Humus’ta gördüm. Orada pîr-i fâni olmuş bir ihtiyar komşum idi. Ona:

- Kayser Herakliyas ile Peygamber Efendimiz (s.a.v.) arasında geçen mektuplaşmayı anlatır mısın, dedim. O da dedi ki:

- Resûlullah (s.a.v.), Tebük’e gelmiş ve Dihyetü’l-Kelbî’yi (r.a.) Herakliyas’a göndermişti.

Herakliyas da Peygamber Efendimiz’in mektubunu okuduktan sonra Rumların keşiş ve patriklerini kendi odasında toplayıp üzerlerine kapıyı kilitledi ve onlara şöyle dedi:

- Bu zat, bana üç yoldan birini seçmem için bir mektup göndermiştir. Beni ya dinine tabi olmaya ya toprağımız elimizde kalmak üzere ona malımızdan vergi vermeye veyahut onunla savaşmaya davet ediyor. Ne diyorsunuz? Çok iyi bilirsiniz ki, eğer ona tabi olmaz veyahut vergi vermezsek ayaklarımızın altındaki şu yeri bile bizden alacaktır. Zira kitaplarda bunu açık olarak okuyoruz. Gelin de ona tabi olalım. Veya vergi verelim ki, toprağımız elimizde kalsın.

Bunun üzerine hepsi, başlarındaki külahları atıp homurdandılar:

*Peygamber Efendimiz
sallallâhü aleyhi ve
sellem, devrin en mühim
hükümdarlarına İslâm’a
davet mektupları göndermişti.
Bunlardan Doğu Roma
yani Bizans imparatoru
Herakliyas da bu daveti kabul
etmemekle beraber, diğerleri
gibi yapmayıp kendi elçisini
Sevgili Peygamberimiz’e
göndermişti. Bu elçi, Allah
Resûlü (s.a.v.) Tebük
Seferi’nde iken ona erişti.
Aralarında geçen konuşmaları
ve yaşananları İbn-i Kesir,
“el-Bidâye ve’n-Nihâye”
isimli eserinde şöyle anlatır...*

- Sen bizi Hristiyanlık dininden ayrılmaya veya Hicaz’dan buraya kadar gelmiş bir Arap bedevîsine köle olmaya mı çağırıyorsun, dediler.

Kayser, yanından çıkar çıkmaz onların, halkı ayaklandırıp kendisini tahtından düşüreceklerini anlayınca şöyle dedi:

- Ben sizi denemek ve dininize olan bağlılığınızı anlamak için bunu söyledim.

Sonra Tüçib kabilesinden ve Hristiyan Arapların başında bulunan adama:

- Bana, Arapçayı bilen ve hafızası kuvvetli olan bir adam bul, onunla

şu zatın bana gönderdiği mektuba cevap yazıp göndereyim, dedi. Arayıp beni buldular.

Herakliyas’un yanına gittiğim zaman bana şöyle dedi:

- Şu mektubu oraya götür ve kendisine verirken ne söylerse hafızanda tut. İlk önce bak, bana gönderdiği mektuptan bahsediyor mu, etmiyor mu?.. Mektubumu açıp okuduğu zaman, geçeden bahsediyor mu, etmiyor mu?.. Sırtına da bak... Onda herhangi bir işaret var mı, yok mu?..

Ben kendisinden mektubu alıp yola çıktım. Tebük’e vardığım zaman Peygamber’in (s.a.v.) su başında, ashabı arasında oturduğunu gördüm. İlerleyip yanına vardım ve önüne oturup mektubu kendisine uzattım. O da mektubu benden alıp eteğine koydu ve bana:

- Nerelisin, diye sordu.

- Tenuhluyum, dedim.

- Babanız İbrahim'in dini olan İslâmiyet'e girmez misin, diye sordu.

- Ben, başka bir milletin elçisiyim ve onların dini üzerindeyim. Onların yanına bir daha dönmeden dinlerinden dönemem, dedim. Bunun üzerine Resûlullah gülümsedi ve: (meâlen) '(Ey Peygamber!) - Sen, sevdiğini hidayete eristiremezsin. Ama Allah, dilediğini hidayete eristirir. Hidayetten nasibi olanları en iyi o bilir.' (el-Kasas, 56.) âyet-i kerîmesini okudu ve bana şöyle dedi:

- Ey Tennuhlu kardeş! Ben, Kısra'ya bir mektup gönderdim. O ise mektubumu parçaladı. Allah da onu ve mülkünü parçalayacaktır. Senin sahibine (Herakliyus'a) da bir mektup yazdım. Ama o mektubu yanında koydu. Bu mektuba hürmet gösterdiği müddetçe o, halk üzerindeki nüfuzunu ve gücünü yitirmeyecektir.

İçimden bu, Herakliyus'un unutmamamı tavsiye ettiği üç şeyden biridir, dedim ve okumla kılıcımın derisi üzerine bir işaret koydum.

Sonra o, mektubu sol tarafındaki bir adama uzatıp:

- Okuyunuz, dedi ve adam, mektubu açıp okumaya başladı.

Onlara:

- Mektubu okuyan bu adam kimdir, diye sordum.

Bana:

- Muaviye'dir (r.a.), dediler.

Mektup okunurken baktım ki Kayser, mektubunda, 'Sen beni, göklerin ve yerin genişliğince olan Cennet'e davet ediyorsun. Eğer Cennet, göklerin ve yerin genişliğini içine alan bir büyüklükte ise o zaman Cehennem nerede oluyor?' diye yazmıştı.

Peygamber (s.a.v.) de:

- Sübhanallah! Bu nasıl bir sorudur? Öyle ise ben de

ona, gündüz geldiği zaman, gece nerede oluyor, diye sorayım, dedi.

Bunun üzerine okluğumdan bir ok daha çekip kılıcımın derisi üzerine bir işaret daha yaptım. Mektubun okunması tamamlandıktan sonra Peygamber (s.a.v.) bana dönüp:

- Sen bir elçisin. Eğer sana verecek bir hediyemiz olsaydı verirdim. Ama biz, azıkları bitmiş bir yolcu kafilesiyiz, dedi.

Ama kafilenin içinde birisi: 'Ben ona hediye vereyim.' diye seslendi ve yükünü açıp içinden bir şey çıkardı. Getirip eteğine koydu. Baktım ki. Yemen yapısı sarı renkli bir elbisedir.

Ben:

- Bu adam kimdir, diye sordum.

- Osman'dır (r.a.), dediler.

Bundan sonra Peygamber (s.a.v.):

- Bu adama kim refakat edecektir, diye sual etti.

Ensar'dan bir genç:

- Ben refakat ederim ya Resûlallah, dedi ve onunla beraber kalktım.

Biz kafilenin içinden çıkınca Peygamber (s.a.v.) arkadan bana:

- Ey Tennuhlu, diye seslendi.

Bunun üzerine geri döndüm ve eski yerime oturdum. Bu sefer Resûlullah (s.a.v.), sırtından elbisesini çıkarıp:

- Şu tarafa dön de sana dendiği şekilde iyice bak, dedi.

Ben de arkasına geçip sırtına baktığımda, kürek kemiği yanında hacamat yeri kadar bir mühür bulunduğunu gördüm." ■■

Asırlık Miras

ÇİNİ SANATI

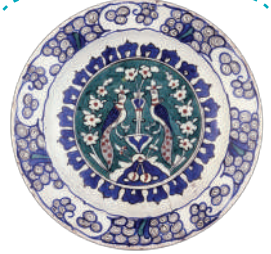
Çini, uyumlu renkleri ve farklı motifleriyle hem göze hitap eden hem de kültürel izler taşıyan bir süsleme sanatıdır...

Türk-İslâm sanatının en köklü ve estetik süsleme geleneğidir.

Uyumlu renkleri, zengin motifleri ve derin kompozisyon anlayışıyla kültürel bir hazinedir.

Sadece bir dekorasyon değil, aynı zamanda bir hikâye anlatma biçimidir.

Renklerin Dili

Çini tabaklarında beyaz veya lacivert zemin üzerinde kırmızı, kobalt mavisi, turkuaz ve yeşil tonları hâkimdir.

Mavi: Sonsuzluk, gökyüzü ve huzur

Kırmızı: Sevgi ve sadakat

Yeşil: Cennet, tabiat ve İslâm

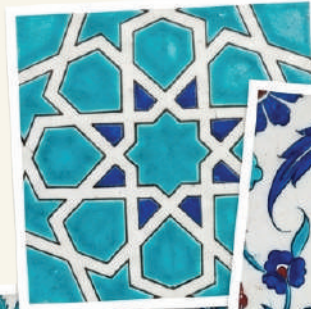
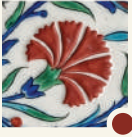
Turkuaz: Sadelik ve koruyucu

Siyah: Güç ve kudret

Beyaz: Saflık ve temizlik

Süsleme Motifleri

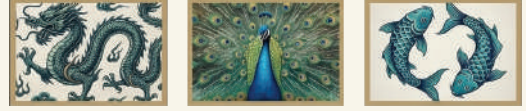

Stilize Çiçekler (Hatayi Grubu)

Hayvan Figürleri

Çift başlı kartal, aslan, boğa, geyik, tavus kuşu, ejderha, zümrüdüanka, balık, fil, vs...

Natüralist Çiçekler ve Ağaçlar

Natüralist Çiçekler: Lâle, gül, karanfil, sümbül, nergis, menekşe, süsen, çiğdem, şakayık, küpe çiçeği, papatya, ağlayan gelin, peygamber çiçeği, afyon, lotus, palmet, vs...

Meyve ve Ağaçlar: Üzüm, selvi, salkım söğüt, palmye, hayat ağacı.

Hüsn-i Hat

Çinilerde kullanılan başlıca yazı stilleri: Kûfî, Nesih, Sülüs.

Farklı Ekoller ve Üsluplar

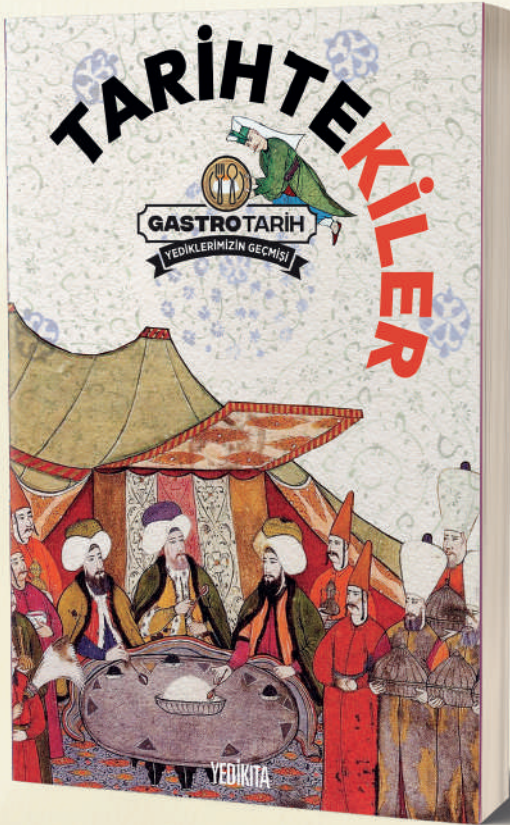
Çinilerde Rumî, Bulut, Haliç, Milet, Şam, Rodos ve Baba Nakkaş işi üsluplar da görülür.

Yedikita Kitaplığı'ndan İki Yeni Eser

Çadırdan Saraya Gıdanın Serüveni...

Lezzetli bir kültürün izinde, tarihin kalplere işleyen rayihasıyla harmanlanmış sofralara misafir olmaya hazır mısınız?..

Tarihin Eğlenceli Çizgisi

Tarih, kültür ve hayatın içinden süzülen bu satır ve çizimler; sizi geçmişten geleceğe uzanan keyifli ve mizah dolu bir yolculuğa davet ediyor...

Çamlıca Kitap
mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

YEDİKITA
kitaplığı

Tarihi Sevdiren Kitaplar...

MASALSI MANZARA

Üsküdar'ın güzelliğine güzellik katan bir kış tablosu. Kar taneleri; semtin dar sokaklarını, ahşap evlerini ve görkemli camisini örtüp Üsküdar'ın ruhuna ayrı bir zarafet katmış. Ressam Hoca Ali Rıza, bu eserde öyle bir gerçekçilik yakalamış ki, fırça darbeleri, bir tabloyu değil de sanki eski İstanbul'dan çekilmiş bir fotoğrafı seyrederek gibi hissettiriyor. Ve bu muhteşem manzara, bu şehre bir kez daha âşık olmak için yeni bir sebep veriyor...

LAHANACILAR İLE BAMYACILAR

Lahanacılar-Bamyacılar, kökeni Çelebi Sultan Mehmed dönemine uzanan bir süvari talim geleneğidir. Ankara Savaşı'nda Yıldırım Bayezid Han'ın, Emir Timur'a yenilmesi sonrası başlayan fetret döneminde; Çelebi Mehmed, Amasya'ya çekilir ve ordunun temelini oluşturan süvari birliklerini yeniden güçlendirmek ister. Bu amaçla Merzifon ve Amasya yörelerinden iki süvari grubu oluşturur. Çelebi Mehmed, Merzifon'un lahanası, Amasya'nın ise bamyası meşhur olduğundan kendi emrindeki Merzifonlu süvarilere "Lahanacılar", Şehzade Murad'ın (Sultan İkinci Murad) idaresindeki Amasyalı süvarilere ise "Bamyacılar" adını vererek iki birlik arasında rekabet oluşturur. Bu rekabet, Suluova'da yapılan düzenli savaş oyunları ve talimlerle güç kazanır. Amaç, süvarilerin kılıç, mızrak, okçuluk ve manevra becerilerini geliştirmektir. Bu uygulama, Fatih Sultan Mehmed Han devrinde İstanbul'a taşınmış, sarayın Enderun ve Birun bölümlerindeki cündîler de bu iki alaya bağlı hâle gelmiştir. Zamanla rekabet gelenekselleşmiş; maket kalelerin fethi, okçuluk ve cirit müsabakaları gibi oyunlarla zenginleşmiştir. Lahanacılar, yeşil mintan ve yeşil bayrakla; Bamyacılar ise mavi mintan ve kırmızı bayrakla tanınmış, Osmanlı askerî disiplin ve talim kültürünün renkli bir parçası hâline gelmiştir.

**Selahaddin
Eyyûbî'nin 1187'de
haçlılardan aldığı
Kudüs-i Şerif'i
fethinden sadece
42 yıl sonra,
oğlu el-Melikü'l-
Kâmil tarafından
1229 yılında bir
antlaşma yoluyla
haçlılara geri
verildiğini...**

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

TERLİKTEN KAVRAMA: SABOTAJ

Sabotaj kelimesi Fransızca “sabotage”dan gelir ve ilginç bir köken hikayesine sahiptir. Kelimenin kökü “sabot” yani Fransızca’da ‘tahtadan oyma köylü çarığı’ anlamına gelir.

Sanayi Devrimi döneminde Fransa’da fabrikalaşma nedeniyle işten çıkarılan işçiler, tahta ayakkabılarını (sabot), makinelerin arasına sıkıştırarak üretimi durdurmuşlar. Özellikle 1910’da demiryolu işçilerinin grev sırasında yaptığı bu eylem ile kelime yaygınlaşmış.

İşçiler protesto amacıyla sabotlarını ray yataklarına ve makine çarklarına sokarak işi aksatıyorlarmış. Bu eylem, zamanla “sabotaj” kavramını doğurmuş.

Bugün sabotaj, kasıtlı olarak bir işi, hizmeti veya kurumu baltalamak anlamında yaygın şekilde kullanılıyor. Tahta terlikle başlayan işçi direnişi, bütün dünya dillerine geçen bir kavrama dönüşmüş!

İKİ ASLAN CENK EDERKEN...

Eski Bağdat valisi Ali Paşa, ava çok meraklıydı. Bir gün yine ava çıkmıştı. Çölde bir aslanın hücumuna uğradı. Paşanın yanındakiler çil yavrusu gibi dağıldılar. Aslan, paşanın bindiği atı bir hamlede parçaladıktan sonra çekilip gitti. Perişan bir hâlde Bağdat’a dönen Ali Paşa, kendisini yalnız bırakıp kaçanlardan intikam almaya karar vermişti. Paşanın, aslan hücumundan sağ salim kurtulması, adamlarını sevindireceğine korkutmuştu. Çünkü paşanın çok kızgın olduğunu biliyorlar, kendilerinden intikam almak isteyeceğinden korkuyorlardı. Ama mecburen, atlattığı büyük tehlike için geçmiş olsun demeye geldiler. İçlerinden biri, kendilerini azarlamasına meydan vermeden paşanın eteğine sarıldı: “Büyük kusur işlediğimizi biliyoruz, fakat sen yine de bizi mazur gör. İki aslan cenk ederken, bizim gibi köpeklerin arada ne işi olabilirdi?”

BU DA MARTAVAL

Eski Maarif Nâzırı Münif Paşa, kelimelerin asıllarını ve nereden geldiklerini araştırmayı severmiş. Bir gün Hoca Hayret Efendi’ye:

“Martaval kelimesinin aslını arıyordum; buldum. ‘Mâr-ı tavil’ (uzun yılan) imiş.” der.

Hayret Efendi gülerek:

“Efendim.” der. “Bana kalırsa bu da bir çeşit martaval!”

(Martaval: Saçma, asılsız, uydurma söz.)

*Hırsı gâlib geldi hem sabır zaîf
Çok gelûyu kat' ider aşk-ı ragîf*

Hız. Mevlânâ

*Hırsı gâlib gelir, sabrı zayıf olur;
ekmek sevdası, nice boğazları parçalar.*

Yiyeceğin Tarihi

Her yemeğin bir tarihi ve bir hikâyesi vardır. Sofraya oturduğumuzda bunlardan habersiz, karnımızı doyururuz. Gerçi bunları bilmek, karın doyurmasa da meraklısının ruhunu besler...

1- Ispanak, kış sofralarının şifalı ve besleyici sebzesidir. Kıymalı, yumurtalı, yoğurtlu, pidesi, böreği yapılır. Çok eski kaynaklarda bile tariflerinden bahsedilir. Kelime, Farsçadan (isfanac) Avrupa dillerine geçmiştir. Osmanlı saray mutfağının her daim temel gıdası idi. Arşiv belgelerine göre 1573-1574 yıllarında saraya 120.000 deste ispanak alınmış. Peynir ve kaymakla yapılan, adına da "menlene" denilen ispanak yemeği, hangi padişahın sofrasını süslemiş?..

- a-Yıldırım Bayezid Han
- b-Fatih Sultan Mehmed Han
- c-Yavuz Sultan Selim Han
- d-Beşinci Mehmed Reşad Han

2- İster haşlanmış, ister kızartılmış, isterse fırınlanmış olsun, patatesin her türlü sevilerek yenir. Amerika'nın keşfinden sonra tanışmış patatesle. 1555 yılında; İspanyol gemiciler, bir miktar patates getirerek kral III. Philipp'e takdim ederlerse de rağbet görmez. 1600'lü yıllarda Türkiye'ye gelir. Halk sevse de ıslahı henüz tamamlanmadığından yaygınlaşmaz. Türkiye'ye ilk geldiğinde ahali, patatese ne ad vermişti?..

- a-Frenk yer elması
- b-Frenk badadezi
- c-Frenk turpu
- d-Frenk dombilisi

3- Lahana; çorbasından dolmasına, yemeğinden turşusuna her şekilde istifade edilen bereketli bir nimettir. Sultan Fatih dönemi saray mutfağında en çok tüketilen sebzedir. Avrupalı gezginler, Türklerin; lahananın, özellikle kıymalı, bolca tükettiklerinden bahsederler. Aynı yıllarda; Osmanlı dışındaki bir coğrafyada soylular ve zenginler, lahanayı köylülük alameti olarak gördüklerinden uzak dururlarmış. Görevden azledilen biri için, "Lahana ekmeye gönderildi." diye alay ederlermiş. Bunlar nerede yaşamış?..

- a-Mançurya'da
- b-Katanga'da
- c-Avrupa'da
- d-Paflagonya'da

4- Asırlardır severek tükettiğimiz fasulyenin adı, antik Yunanca "phaselos"tan gelir. Çok eskiden bakla ve börülce gibi bakliyat türlerinin genel adıydı. 1500'li yıllarda Portekizlilerce Yeni Dünya'dan getirilen fasulye türlerine de aynı ad verilmiş. Osmanlı köylüsü, bunlardan birini farklı yetiştirerek insanlığa yeni bir fasulye türü kazandırmıştır. 1600'li yıllar Amerika'sında, bu fasulye çeşidi "Türk fasulyesi" adıyla biliniyordu. Hangisiydi?..

- a-Sırk fasulye
- b-Çalı fasulyesi
- c-Gelin fasulyesi
- d-Kılıç fasulyesi

5- Sütlaç, "sütlü aş"tan türemiş bir isimdir. Pirinçli süt tatlısına derler. 15. yüzyıl kaynaklarında adı geçer. Osmanlı'nın her köşesinde farklı yöntemlerle hazırlanırdı. Meselâ Bağdat'ta şekersez ve koyu kıvamda hazırlanır, üzerine reçele benzer koyu şeker şurubu dökülürdü. 1570 yılında yabancı bir ülkede çok ünlü biri, verdiği ziyafette, üzerine şeker ve tarçın serpilmiş "Türk usulü sütlü piring" ikram etmişti. Hangi ülkede ve kim tarafından?..

- a-İtalya'da Papa V. Pius
- b-Fransa'da Kral Fransuva
- c-Almanya'da II. Maksimilyan
- d-İngiltere'de Kral Henri

6- Derler ki; kadının biri, masrafa girmeden, evdeki malzemeleri kullanarak bir yemek pişirir, kocasına ikram eder. Sonra fikrini sormak ister, "Hoş mu erim?" der. Kocas, hem lezzetine hem de karısının iktisatlı davranmasına âdeta bayılır. Bu yemek "Hoş mu erim?", zamanla da "höşmerim" adıyla meşhur olur. Höşmerim, eritilen taze peynir veya kaymağa, un veya irmik katılarak pişirilir. Bazıları, şeker veya bal katarak tatlı olarak yer. Halk, höşmerime başka adlar da vermiş. Ne demişler?..

- a-Telmüş
- b-Sündürme
- c-Kaymak helvası
- d-Hepsi

7- Eskiden kahvaltı kültürü farklı idi. Sabah kalkıldığı gibi sofraya oturulmazdı. Sabah namazından sonra herkes işbaşı yapar. Bir süre sonra, mevsimine göre içine ekmek doğranan çorba, yoğurt, kavun, hıyar veya sütlü ürünlerle karınlar doyurulurdu. İkinci Bayezid Han, sarayında sabah namazından sonra, resmî toplantılardan hemen önce bal,

kaymak ve peynir yerd. Kahvaltı deyimi, 17. yüzyılda kahvenin yaygın kullanımından sonra ortaya çıkan bir deyimdir. Kahvenin, mideyi tahriş etmemesi için yenildiği için "kahve altı" sözü ortaya çıkmış. Kahve altından önce Eski Türkçede kahvaltıya ne denirdi?..

- a-Tutguç
- b-Fütûr taamı
- c-Kuşluk yemeği
- d-Hepsi

8-13. ve 14. yüzyıla ait Arapça yemek kitaplarında etli, baharatlı ve pirinçli bir tatlının tarifi vardır. Bu tarif, 15. yüzyıl Osmanlı mutfağında bazen tavuk eti konulan sütlü bir tatlıya dönüşmüş. Pirinç unundan yapılan bu sütlü tatlı türüne bol tereyağı, misk ve gülsuyu da konuyordu. Adına ne deniyordu?..

- a-Muhallebi
- b-Memuniye
- c-Tavukgöğsü
- d-Hepsi

9- Sakatat, kesilmiş hayvanların ayak, baş ve çeşitli iç organlarına denir. Başta paça, işkembe ve karaciğer olmak üzere Osmanlı mutfağında önemli bir yer tutuyordu. 16. yüzyıl ortalarında Türkiye'ye gelen Alman Hans Dernschwern, "Türkler, bazı sakatat parçalarını çöpe atıyor." diye bunların yenmediğine hayıflanıyordu. Atılan parçalar ne idi?..

- a-Sığır kellesi ve incikleri
- b-Tavuk kafası ve ayakları
- c-Kuzu dalağı ve böbreği
- d-Keçi bağırsağı ve işkembesi

10- Günümüzde bir lokantada sofraya oturduğumuzda, iki çeşit salatadan birinin ikram edilme ihtimali vardır. Çoban salatası ve mevsim salatası... Oysa eskiden pek çok çeşidi vardı. Az zeytinyağıyla ızgarada pişirilen domatese maydanoz ve limon suyu serpilerek hazırlanan salataya, ahali "Fukara salatası" derlerdi. Yiyenler, "Fevkalade hoş bir salata olmuş." diye tarif etmişlerdir. Zeytinyağı ve sirke karıştırılıp ekmeğe bandırılan salataya ne ad verilir?..

- a-Pehlivan salatası
- b-Türlü salatası
- c-Yağlı sirke salatası
- d-Bandırma salatası